

ΕΝΕΝΗΝΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΑΓΑΠΗΣ ΚΑΙ ΜΟΧΘΟΥ ΓΙΑ ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ

Στις αναπτυσσόμενες χώρες της Ευρώπης, μερικοί εκδοτικοί οίκοι, χάρη στους ανθρώπους που τους δημιουργούν και τους εμπνέουν με το πρωτοποριακό όραμά τους, τη συνέπεια των στόχων τους, την ακάματη δραστηριότητά τους, και τη συνέχειά τους από γενιά σε γενιά, σηματοδοτούν την ιστορία των γραμμάτων και γενικότερα την πνευματική και πολιτισμική ζωή της χώρας τους. Ο «Γκοβόστης», ανήκει σ' αυτή την κατηγορία των πρωτοποριακών εκδοτικών οίκων, γιατί οι εκδόσεις του αποτέλεσαν μια σημαντική συνεισφορά στην πνευματική και πολιτισμική ζωή της χώρας μας, από το 1926, που εμφανίστηκε ως εκδοτική εταιρεία με τον συμβολικό «Ανατολή» με ένα βιβλιαράκι 64 σελίδων, *Το Όνειρο ενός Γελοίου* του Ντοστογιέβσκυ, ίσαμε σήμερα. Στο προλογικό σημείωμα σ' αυτό το μικρό αριστούργημα του μεγάλου Ρώσου συγγραφέα με το οποίο ο νεαρός τότε Κώστας Γκοβόστης ξεκινάει το δικό του όνειρο, γράφει:

Η Εκδοτική Εταιρεία Ανατολή εγκαινιάζει τη «Μικρή Λογοτεχνική Βιβλιοθήκη» της με ένα μικρό αριστουργηματάκι του μεγαλύτερου Ρώσου λογοτέχνη Θ. Δοστογιέβσκυ. Τα έργα που θ' ακολουθήσουν σε γλαφυρές μεταφράσεις και με την ίδια και μεγαλύτερα εκδοτική επιμέλεια, θα κάνουν γνωστά στο αναγνωστικό κοινό τα ωραιότερα έργα της παγκοσμίου διανοήσεως. Με χαμηλές τιμές, με το μικρότερο εκδοτικό κέρδος, μια φιλοδοξία έχει η Εκδοτική Εταιρεία Ανατολή: Να διαδώση το βιβλίο και να το καταστήσει προσίτο στον καθένα. Αυτή είναι η βάση πάνω στην οποία θα στηριχθεί και ο χρόνος θα δείξει κατά πόσο.

Στο τέλος, με ένα μικρό σημείωμα προαναγγέλλει βιβλία που θα ακολουθήσουν σ' αυτή τη σειρά:

Σε κομψά τομίδια η Εκδοτική Εταιρεία Ανατολή κυκλοφορεί κάθε μήνα ένα μικρό αριστούργημα της Παγκόσμιας Λογοτεχνίας. Προσεχώς εκδίδονται στη σειρά αυτή μικρά έργα των: Αντρέγιεβ, Γκόρκυ, Δοστογιέβσκυ, Δουμά, Ελτάι, Ήνεν, Κουπρίν, Λάτσκο, Μέτερλικυ, Μίκιεβιτς, Μπαλζάκ, Ουγκώ, Πιραντέλλο, Πρεβό, Στήβενσον, Τολστόη, Τσέχοβ, Χάμψον.

Με ένα άλλο μικρό σημείωμα προαναγγέλλει την έκδοση φιλοσοφικής και κοινωνιολογικής βιβλιοθήκης της «Ανατολής»:

Η Φιλοσοφική και Κοινωνιολογική Βιβλιοθήκη της «ΑΝΑΤΟΛΗΣ», θα περιλάβη όλα τα έργα των διασημότερων σοφών. Όλες οι επιστήμες, ιδίως όμως η Φιλοσοφία, η επιστήμη αυτή των επιστημών, και η νέα, πλην όμως τόσο ενδιαφέρουσα Κοινωνιολογία, θα αντιπροσωπευθούν αναλόγως. Με νέα έργα, με ειδικούς μεταφραστές, για κάθε βιβλίο και με άφθονα τεχνικά μέσα, η Ε.Α. θα παρουσιάσει κάτι εντελώς νέο, κάτι τέλειο. Υπό τα πειστήρια έργων: Λ. Στάιν, Μπέρζον, Λεγκρέν, Σπένγγλερ, Μαρξ, Κοντ, Κάουτσκι, Προυντόν κ.ά.

Στα ενενήντα χρόνια που ακολούθησαν, ο Κώστας Γκοβόστης, ο γιος του, Γιάννης Γκοβόστης και ο εγγονός του, Κώστας Γκοβόστης, με αξιοθαύμαστη επιμονή, και σπάνια συνέπεια λόγων και έργων, πραγματοποίησαν αυτό το μεγαλεπήβολο όραμα, εκδίδοντας περισσότερα από χίλια σημαντικά έργα ποίησης, πεζογραφίας, θεάτρου, ζωγραφικής, μουσικής, δοκιμίου, αισθητικής, φιλοσοφίας, κοινωνιολογίας, ψυχολογίας, επιστήμης και ιστορίας Ελλήνων και ξένων συγγραφέων.

Η πιο σημαντική συνεισφορά των Εκδόσεων Γκοβόστη στην πνευματική ζωή και στην ψυχική και συναισθηματική καλλιέργεια του λαού μας, όμως, εστιάζεται στην έκδοση μεγάλων έργων της παγκόσμιας λογοτεχνίας σε εξαιρετικά φροντισμένες μεταφράσεις. Για να εκτιμηθεί η σημασία αυτής της συνεισφοράς αξίζει να σημειωθεί ότι πριν από λίγα χρόνια ελάχιστοι ήταν εκείνοι που θα μπορούσαν να διαβάσουν τα έργα αυτά στη γλώσσα τους κι αυτό ισχύει για τη μεγάλη πλειοψηφία του λαού ακόμα και σήμερα. Επικαλούμαι γι' αυτό τις μαρτυρίες της καθηγήτριας Τζίννας Πολίτη, της ποιήτριας Καίτης Δρόσου και του συγγραφέα Ηλία Παπαδημητρακόπουλου.

Η Τζίνα Πολίτη γράφει σε γράμμα που μου έστειλε το 1996:

Με τον Γκοβόστη με συνδέουν προσωπικές αναμνήσεις των νεανικών μου χρόνων! Έχω ακόμα από την περίοδο της κατοχής βιβλία που εξέδιδε τότε, κυρίως Ρώσων κλασικών, και πιστεύω ότι την αγάπη μου για τη λογοτεχνία την οφείλω σε μέγιστο μέρος στις Εκδόσεις Γκοβόστη εκείνης της εποχής.

Η Καίτη Δρόσου γράφει σ' ένα γράμμα που έστειλε από το Παρίσι για τα ογδοντάχρονα του οίκου:

Γκοβόστης-Βιβλία: δυο λέξεις. [...] Η πρώτη είναι ουσιαστική και αρκετή διότι ορίζει το μόνο εκδοτικό οίκο, για χρόνια ειδικευμένο στην παγκόσμια λογοτεχνία. Για τη γενιά μου ενεργούσε σαν μαγνήτης. Περνώντας από το κατώφλι του Γκοβόστη δεν γινόταν λόγος για το τι έπρεπε να διαλέξω. Εδώ δεν πρόκειται για εκλογή. Οι τίτλοι των βιβλίων, τα ονόματα των συγγραφέων, ξεδιαλύουν έναν κόσμο χωρίς όρια – ευρωπαϊκό, διεθνές. [...] Ο χώρος μικρός, κι όμως εδώ συνωστίζεται, ασχέτως ηλικίας, η διψασμένη νεολαία και οι εκπρόσωποι της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Μια είσοδος στη μάθηση, ένας αέρας ψυχικής ευφορίας, ένα κλίμα τεταρτοαυγουστιανής δικτατορίας και παραμονών του Β' Παγκοσμίου Πολέμου.

Ο Ηλίας Παπαδημητρακόπουλος, στο βιβλίο του *Αποκείμενα*, αναφερόμενος στον Γκοβόστη, γράφει:

Δεν είναι υπερβολή να ομολογήσω ότι (όπως και πολλοί άλλοι, της ίδιας γενιάς), η γνωριμία μου με τους Ρώσους κλασικούς οφείλεται αποκλειστικά στις προ και μεταπολεμικές εκδόσεις του Γκοβόστη. [...] Επρόκειτο κυρίως για μεταφράσεις Ρώσων κλασικών, αλλά και Γάλλων και άλλων. Σιγά-σιγά αρχίσαμε, χωρίς έξωθεν παρουσιάσεις ή κριτικές, να εξοικειωνόμαστε με τα ονόματα των συγγραφέων και να αναγνωρίζουμε εκείνα των μεταφραστών: της Κοραλίας Μακρή, του Άρη Αλεξάνδρου, του Κοσμά Πολίτη, του Στάθη Σπηλιωτόπουλου...

Εκείνο όμως που είχε καταστεί εξαιρετικά οικείο ήταν το σήμα των εκδόσεων – ένα σκαρίφημα ανδρός με διεστώτα τα σκέλη και ανυψωμένους τους βραχίονες, και ύψος κάπως θριαμβευτικό. Από κάτω το μυθικό για μας όνομα: Ε κ δ ό σ ε ι ς Γ κ ο β ό σ τ η ς.